

Apteekrid: Riik peab kontrollima apteegipidajate sõltumatust

Värske Riigikohtu otsus kohustab riiki kontrollima, et apteegipidaja saaks oma kutsetöös tegutseda sõltumatult ja ravimite hulgimüüjal puuduks valitsev mõju apteegiomaniku üle.

„Värske Riigikohtu otsus ütleb, et ravimite hulgimüüjate valitseva mõju kontrollimisel apteegipidaja üle tuleb kontrollida kõiki õiguslikke, majanduslikke ja organisatsioonilisi seoseid ning seda ei saa hinnata üksnes registriandmete alusel,“ ütles Eesti Proviisorite Koja juhatause esimees **Karin Alamaa-Aas**. „Riik peab nüüd hakkama senisest tõhusamalt kontrollima, et ravimite hulgimüüjatel ei õnnestuks saavutada apteegiomanike üle valitsevat mõju, mille eelmisel aastal lõppenud apteegireform üheselt keelas.“

Pärast 2020. aasta 1. aprillil lõpule jõudnud apteegireformi tekkis nii apteekritel kui ka avalikkusel korduvalt küsimusi ühe või teise apteegipidaja sõltumatuse osas. Samasugune küsimus tekkis varasemalt Euroapteek OÜ-le kuulunud Põltsamaa Keskuse Apteegi üleminekul uuele omanikule OÜ PharmaTwo. „Sarnaselt varasemaga jätkas uus ja väidetavalt sõltumatu apteegipidaja ketiapteegi hinna- ja sortimendipoliitikat. Apteegi tugevat sõltuvust endisest omanikust kinnitasid ka apteegi töötajad“, rääkis Põltsamaal apteeki pidav ja Ravimiameti otsuse vaidlustanud proviisor **Ülle Rebane**. „Hoolimata sellise teabe olemasolust otsustas Ravimiamet tegevusloa taotluse siiski rahuldada ja luges apteegi tegevuse õiguspäraseks.“

Riigikohus ei nõustunud oma värskes otsuses sellega, et ravimiseaduse nõuded ja piirangud on vaid formaalsed ning puudub vajadus valitseva mõju olemasolu sisuliselt kontrollida. Riigikohtu hinnangul ei saa proviisoril olla valitsevat mõju apteegipidaja üle, kui apteegipidajat kontrollib tegelikult teine ettevõtja. Ettevõtja otsustav mõjutamine võib toimuda majanduslikult, õiguslikult, lepingute või muude vahendite kaudu, mis annavad selleks võimaluse kas eraldi või koosmõjus. Seega on Ravimiameti pädevuses nii apteegi tegevusloa andmisel kui ka pärast loa väljastamist kontrollida seda, et ravimiseaduse nõuded on täidetud, sh teha kindlaks valitseva mõjuga seotud asjaolud. Riigikohus nõustus kaebajaga, et valitseva mõju juures tuleb arvestada kõiki olulisi asjaolusid, sh majanduslikud ja organisatsioonilised seosed.

“Tegemist on Eesti õiguskorras pretsedenti loova lahendiga. Riigikohus selgitas esmakordselt valitseva mõju sisulist tähendust apteegireformi kontekstis, kinnitades, et valitseva mõju kontrollimisel tuleb hinnata kõiki asjakohaseid

õiguslikke, majanduslikke ja organisatsioonilisi seoseid. Seni seda tehtud ei ole. Sisuliselt on tegemist apteegireformi lõplikule jõustamisele suunatud lahendiga ja seda aasta pärast reformi enda jõustumist,” kommenteerib lahendi olulisust klienti Riigikohtus esindanud Advokaadibüroo RASK advokaat **Birgit Aasa**.

Kuna Ravimiametil on ka pärast tegevusloa väljaandmist õigus kontrollida apteegipidaja vastavust ravimiseaduses sätestatud nõuetele, ei piirdu Riigikohtu otsuse mõju üksnes käesoleva õigusvaidlusega, vaid puudutab otseselt kõiki Eestis tegutsevaid apteegipidajaid. „Eilne otsus annab uue tõuke apteegi üle tegelikku kontrolli mitteomavate omanike väljajuurimiseks,“ lisas Karin Alamaa-Aas.

Vaata ka Riigikohtu pressiteadet ja lahendit <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-ravimiamet-peab-kontrollima-kas-proviisoril-apteegi-ule-tegelik-voim>.

Lisainfo
Karin Alamaa-Aas
Eesti Proviisorite Koda
juhatuse esimees
tel 506 0256